

Pygamberimiziň ahlagy we edebi: Gürleşiş, oturyp turşy...

Category: Kitapcy, Pedagogika we edep-terbiýe, Sözler

написано kitapcy | 22 январа, 2025

Pygamberimiziň ahlagy we edebi: Gürleşiş, oturyp turşy...

PYGAMBERIZIŇ KEŞBI, AHLAGY WE EDEBI

■ PYGAMBERIMIZIŇ ATYR ULANYŞY, GÜRLEŞIŞI, GÜLŞI, UKLAÝŞY, MÖHRI, OTURYP-TURŞY

Muhammet pygamber (s.a.w) beýleki adamlary bimaza etmeýän ysly, reňksiz atyr hödür etseler, iny begenip sepinerdi. Reýhan ýaly ýakymly gül hödür edilse-de alardy. Pygamberimizi dirikä gören bir sahabanyň Onuň atyr sepinişi barada aýdyp giden rowaýatlary hem bar. Pygamberimiziň bedeninden Ýunus Emraniň "Gül Muhammediň deridir" atly goşgusynda wasp edişi ýaly Ondan bir ýakymly ys bark urar eken.

Hezreti Äşäniň (r.a) aýtmagyna görä, Muhammet pygamber (s.a.w) howlukman, her sözünüň arasyna dyngy berip, salyhatly gürlär eken. Hatda Ony diňläp oturan adam pygamberimiziň sözünü ýat tutup bilermiş. Ol aýratyn nygtasy gelen sözünü üç mertebe gaýtalap aýdar eken. Şol sebäpli hem Onuň sözleri diňleýänleriň hemmesi üçin düşnükli bolar eken.

Muhammet pygamber (s.a.w) adamlar bilen gürleşende, olaryň akyl-paýhasyna, aň-düşünjesine görä gürrüň eder eken. Onuň hatyny Hezreti Äşe (r.a):

"Resulalla sözlerini siziň gürleýşiňiz ýaly biri-biriniň yzyndan suňşuryp barmazdy-da, aýdanlary diňleýjiniň köňlüne ornar ýaly her sözünü howlukman, bölüp-bölüp aýdardy" diýerdi.

(Seret: Tejrid, IX, 278-1468).

Hezreti pygamber köp gülmezdi – diýip, Jabir ibn Semure (r.a) gürrüň berýär. Hind ibn Ebu Haleniň (r.a) aýtmagyna görä, Muhammet pygamber ýylgyranda, dişleri hünji deýin ýalldyrap gider eken. Abdylly ibn Haris hezretleri "Muhammet pygamber ýaly hemişe ýüzi gülüp duran adama duş gelmädim" diýip, onuň hoşgylaw, güler ýüzli adam bolandygyny taryp edýär. (Seret: Tejrid, IX, 278-1462; Ibn Sad, Tabakat, I, 372).

Muhammet pygamberimiz (s.a.w) ýatanda sag egnine ýatyp: "Ýa Rebbim! Meni gullaryňy täzededen direltjek günüň azabyndan goragyn!" diýip dileg eder eken.

Ol ýatjak wagty şu aşakdaky iki dogadan birini aýdar eken:

"Allahym, Seniň adyň bilen uklaryn, Seniň adyň bilen turaryn"

ýa-da:

"Allaha şükür, Ol bizi iýdirdi, içirdi, ätiýaç etmekden dyndardy, öýli-işikli etdi. Niçeme bendeleriň iýere-içere zady yok, agşamlaryna bolsa ýatara yerleri hem yok".

Oýanan wagty bolsa Ol şeýle doga ederdí:

"Allaha şükür, Ýaradan bizi ýatyryp turuzdy, biz Onuň ýene özüne gaýdyp barmalydyrys".

Muhammet pygamber (s.a.w) goňşy döwletleriň hökümdarlaryna iberen hatlaryny möhürlemek maksady bilen ýüzüne üç setir edilip ýazylan:

"Muhammet Resulallah" diýen ýazgyly bir möhür ulanar eken. Möhüriň ýüzündäki hat gymmatbaha (hakyk) daşa gazylyp ýazylan eken. Ol daşy kümüşlenen ýüzük görnüşinde bolupdyr hem Resulalla ony barmagyna dakynar eken. Ýazdyran hatlaryny möhürlemek üçin ony barmagyndan çykaryp, möhürländen soň täzededen dakynardy.

Ashaby Kiramyň aýdyşyna görä, Pygamber hezretleri ýörände howlukman, hamana, aşaklygyna inip gelýän ýaly basjak ýoluny mazaly seljerip, salyhatly ýörär eken. Gerekmejek ýere güýç sarp edesi gelmeýän ýaly, çalt ýöremekden saklanar eken.

Ol oturanda ýeke dyz, ýa aýbogdaşyny gurup, käte bolsa çommalyp oturyp, ellerini dyzlarynyň üstünde gowşurar eken. Ýatyp dynç almakçy bolsa, uýat ýerleriniň açylmazlygynyň gamyny iýerdi. Nahar iýmedik wagty sag ýa-da sol tarapynda ýassyk goýup ýaplanardy. Nahar iýmedik wagty ýaplanmazdy. Nahar iýlende ýaplanyp iýmek onuň halamaýan zadydy. Pygamberimiz ulumsy däl di, ol göwnaçyk, alçak adamdy.

(dowamy bar)...

Terjime edenler:

Ýalkapberdi MYRATGELDI,

Baky ANNADURDYÝEW. Pedagogika we edep-terbiýe